

INTERVJU

'Kako sam s dva milijuna eura pomogao energetske neovisnosti hrvatskih otoka'

Zastupnik u Europskom parlamentu Tonino Picula inicijator je osnivanja Međuskupine za mora, rijeke, otoke i priobalna područja u Europskom parlamentu, pri čemu je kao potpredsjednik zadužen za europske otoke. Zbog njegove uloge u razvoju europskih otoka i financiranju projekata na otocima putem europskih fondova, Europska federacija malih otoka (ESIN) odabrala je Piculu kao zastupnika Europskog parlamenta koji je najviše napravio za europske otoke te ga je odlučila kandidirati za nagradu za najboljeg europarlamentarca (MEP Awards) u kategoriji regionalnog razvoja, a ranije je njegov projekt Water Saving Challenge nagrađen u Italiji. Osim toga, Picula je amandmanom na proračun Europske komisije osigurao dva milijuna eura za projekte čiste energije na otocima. U razgovoru za Megawatt Picula je govorio o tim projektima te je usporedio situaciju na hrvatskim otocima s ostalim otocima u Europskoj uniji.

Megawatt: Kako komentirate za vas prilično uspješno razdoblje u kojem ste unutar desetak dana primili dva vrijedna priznanja? Prvo je u Italiji nagrađen projekt Water Saving Challenge, a zatim ste od Europske federacije malih otoka proglašeni najboljim eurozastupnikom jer smatraju da ste najviše napravili za razvoj malih europskih otoka i poboljšanje života na njima.

Svako priznanje veseli, a posebno ona dodijeljena od ljudi za čije dobro radite. Zbog nagrade projektu koji smo pokrenuli ove godine na Svjetski dan voda, dvostruko sam ponosan - na naš projektni tim i na naše otočane. U projektu Water Saving Challenge sudjeluju Vis i Lastovo, a oni zaista imaju čime poslužiti kao primjer drugim otocima koji se bore s redukcijama vode. Iako su te dvije nagrade došle jedna za drugom u kratkom periodu, one su tek jedan korak u prepoznavanju onoga što radim. Na poboljšanju života na otocima radim sustavno od početka mandata i drago mi je što je taj rad prepoznat. Oba priznanja su poticaj, ali i odgovornost koje sam duboko svjestan.

Megawatt: Možete li malo više reći o projektu Water Saving Challenge?

Water Saving Challenge (WaSaC) projekt je koncept „pametnih otoka“ stavljen u praksu - otočani, na temelju svog

jedinstvenog iskustva, kreiraju primjenjiva rješenja za druge. Cilj mi je bio okrenuti mikrofon prema onima koji moraju biti glavni protagonisti otočnih politika: otočanima. Tko je pozvaniji govoriti o racionalnom upravljanju vodom od onih koji stoljećima uspješno preživljavaju u svakodnevnim uvjetima oskudnih resursa? Otoci su izvor nevjerojatne snalažljivosti i inovativnosti kojima treba dati prostora. WaSaC je međunarodni projekt fokusiran na rješavanje problema nestašice vode i usmjeren na smanjenje potrošnje vode kroz inovativna tehnološka, ali i politička rješenja. Projektom pomičemo fokus sa skupocjenih i dugotrajnih projekata povećanja proizvodnih kapaciteta na racionalno upravljanje vodom, koristeći jednostavnija i jeftinija rješenja. U projektu uz Vis i Lastovo sudjeluje šest otoka iz Francuske, Grčke i Irske na zajedničkoj izradi sveobuhvatnih modela za uštedu vode u otočnim, ali i kopnenim zajednicama. Dosadašnji rad je pokazao da je moguće uštedjeti čak četvrtinu vode primje-

'Odvajanje i recikliranje morali bi biti osnova politike upravljanja otpadom i postoji niz tehnoloških i policy rješenja za ostvarivanje takve politike'

nom jednostavnih tehnoloških rješenja i, mnogo važnije, promjenom ljudskog ponašanja! Većina ljudi ne razmišlja o tome koliko vode potroši, primjerice, na godišnjem odmoru u nekom hotelu. Jako mi se svidio sustav nagrađivanja gostiju u jednom otočkom hotelu, koji potiče racionalnu potrošnju vode tako što gostima koji troše manje vode od prosjeka, nudi različite oblike popusta na hotelske usluge. O tom i drugim rješenjima moći ćete pročitati više početkom sljedeće godine, kada ćemo u Bruxellesu predstaviti rezultate projekta koje ćemo javnosti staviti na raspolaganje.

Megawatt: Osim toga, nedavno su nakon vašeg amandmana u Europskom parlamentu iz ovogodišnjeg proračuna izdvojena dodatna dva milijuna eura za energetske neovisnosti otoka. Možete li nešto više reći o tom projektu i kako hrvatski otoci mogu doći do tih sredstava za postizanje veće energetske neovisnosti?

Razgovarao Boris Bilas
FOTO Domagoj Kunić

Tonino Picula

Zastupnik SDP-a u
Europskom parlamentu
nedavno je proglašen
zastupnikom koji je najviše
napravio za europske
otoke, a u razgovoru za
Megawatt govorio je o
energetskoj neovisnosti
hrvatskih otoka i svojem
projektu Water Saving
Challenge za koji je
nagrađen u Italiji

INTERVIJU

Picula je u Bruxellesu na Svjetski dan voda, u ožujku ove godine, predstavio projekt Water Saving Challenge s irskim i švedskim partnerima u projektu

S dvoje kolega iz Međuskupine uložio sam amandman na godišnji proračun EU-a u sklopu projekta „Jačanje suradnje oko klimatske akcije na otocima unutar i izvan EU kroz stvaranje otočnog identiteta“. Taj amandman osigurao je dva milijuna eura za veću energetske neovisnost europskih otoka. Tim novcem želi se pomoći otocima da dobiju što veću autonomiju u opskrbi električnom energijom te da električnu energiju proizvode koristeći dostupne obnovljive izvore. Uskoro kreće javni natječaj za odabir članova takozvanog Tajništva za otoke. Njegova dužnost je prikupiti podatke o potrebama otoka i pružiti savjetodavnu pomoć kod prijave za projekte, kako bi i manji otoci mogli ravnopravno sudjelovati u povlačenju sredstava. Nakon toga će se raspisati natječaji, a novac će se isplaćivati kroz period do 2020. godine. O svim fazama projekta redovito ću informirati javnost.

Megawatt: Je li točno da vam je u razgovoru s predstavnicima Europske komisije najavljeno da biste u skoroj budućnosti mogli za taj projekt dobiti i dodatnih deset milijuna eura i što bi takva cifra značila za energetske neovisnost otoka?

Iznimno je važno kakav će položaj otoci imati u kohezivskoj politici nakon 2020. godine. Vjerujem da otoci mogu dobiti posebno mjesto u europskom proračunu, što bi omogućilo lakše rješavanje problema. Kamen temeljac takvog raspjeta postavljen je prošlogodišnjom Rezolucijom o posebnoj situaciji otoka Europskog parlamenta, na kojoj smo moje kolege i ja dugo radili. Razgovarao sam s povjerenicom za regionalni razvoj Corinom Cre u koja se složila sa mnom da nitko u EU-u ne smije biti ostavljen po strani, pogotovo ne područja koja trpe zbog svoje zemljopisne zakinitosti, što je svakako slučaj s otocima. Da je Komisija počela posvećivati više pozornosti otocima, govori već činjenica da su dva milijuna eura za otoke odobrena iz ovogodišnjeg proračuna. Hoće li se sadašnji iznos povećati s dva milijuna na 10 milijuna eura, ovisi o Komisiji, ali vjerujem da će veliki interes za projekt biti dobar poticaj da se to dogodi. Ljudi

su vrlo zainteresirani, zovu nas, kontaktiraju putem maila i raspituju se o detaljima natječaja. Sve me to motivira da nastavim.

Megawatt: Nažalost, velika većina hrvatskih otoka ima velikih problema sa zbrinjavanjem otpada i malo je onih poput Krka gdje je odvajanje otpada na visokoj razini. Kako se ta situacija može promijeniti i koje je rješenje za zbrinjavanje otpada na hrvatskim otocima?

Univerzalno primjenjivih rješenja nema ni za jedan problem, no globalizirani svijet nudi paletu različitih tehnoloških i političkih rješenja. Odvajanje i recikliranje morali bi biti osnova politike upravljanja otpadom i postoji niz tehnoloških i policy rješenja za ostvarivanje takve politike.

Jedna stvar ipak jest univerzalno potrebna i drago mi je da ste spomenuli Krk jer taj otok nije slučajno zajednica koja predvodi hrvatsku, ne samo otočku, listu održivog upravljanja otpadom. Krk ima šest općina i jedan grad. Ključ njihova uspjeha nisu tehnološka rješenja, već suradnja koja im je omogućila da nabave i učinkovito koriste ta tehnološka rješenja. Bez suradnje naše fragmentirane jedinice lokalne samouprave, na otocima i na kopnu, ne mogu se učinkovito rješavati problemi. Dok to ne prevladamo, postotak iskoristivosti europskih sredstava bit će otužan u usporedbi s drugim zemljama članicama.

Megawatt: Osim problema s otpadom, hrvatski otoci imaju velikih problema s infrastrukturom, depopulacijom, pitkom vodom... Što Hrvatska može napraviti u vlastitom odnosu prema moru i otocima kako bi oni bolje funkcionirali?

Za početak, politika mora odlučiti gdje vidi otoke za 20 godina i onda otočanima osigurati poticaje i sredstva. Moj je stav da središnja država mora početi vjerovati lokalnim rješenjima za lokalne probleme. Situacija u kojoj država centraliziranom rukom s jednog mjesta rješava probleme jedinica lokalne samouprave, pogađa i otočne i kopnene zajednice. To je opći problem javnog upravljanja u Hrvatskoj kojem je iznimno potrebna racionalna decentralizacija. U ovom trenutku općine, bez obzira na to jesu li okružene morem, planinama ili ravninama, nemaju poluge koje su im potrebne da razviju i implementiraju rješenja. Dakle, jasna strategija praćena decentralizacijom početak je odgovora na pitanje što država može napraviti za naše otoke.

Megawatt: Kakva je suradnja s vladom u tim pitanjima i radi li aktualna vlada dovoljno da bi se riješili problemi na otocima?

U kontaktu sam s Ministarstvom regionalnog razvoja, ponajviše oko Zakona o otocima. Postojeći Zakon propustio je prepoznati posebnosti otoka pri njihovoj kategorizaciji pa se u istoj kategoriji nalaze otoci koji nikako ne bi trebali biti zajedno. Moj je savjet da novi zakon preuzme što više uputa iz Rezolucije o posebnoj situaciji otoka, koju smo izglasali u Europskom parlamentu. Hoće li se to dogoditi, ovisi o Vladi.

Megawatt: Smatrate li da bi se hrvatski otoci više trebali okrenuti obnovljivim izvorima energije, i to prije svega sunčevoj energiji? Bi li se tako riješilo većinu problema s opskrbom električnom energijom?

Njemačka i Ujedinjeno Kraljevstvo, poznati po

'Trebala li Hrvatska koristiti besplatni resurs kojeg ima u izobilju, držim da je tek retoričko pitanje. Trenutno smo tek 24. od 28 članica EU-a po proizvodnji solarne energije'

Novca ima, tehnologija postoji, primjera dobre prakse je napretek, a sunca i vjetra nam ne nedostaje. Sve kockice su nam posložene

mногоčemu, ali ne i po broju sunčanih dana, sve se više oslanjaju na fotonaponske elektrane. Treba li Hrvatska koristiti besplatan resurs kojeg ima u izobilju, držim da je tek retoričko pitanje. Trenutno smo 24. od 28 članica EU-a po proizvodnji električne energije fotonaponskim solarnim ćelijama.

Odobrivši dva milijuna eura namijenjena razvoju energetske samodostatnosti, Europska komisija jasno je rekla što misli u kojem smjeru bi otoci trebali ići. Novca ima, tehnologija postoji, primjera dobre prakse je napretek, a sunca i vjetra nam ne nedostaje. Sve kockice su nam posložene.

Megawatt: Je li situacija na hrvatskim otocima slična situaciji na ostalim europskim otocima ili su naši problemi ipak specifični i puno veći nego u ostatku Europske unije?

Kao potpredsjednik Međuskupine za mora, rijeke, otoke i priobalna područja, zadužen sam za sve europske otoke, zbog čega na našim sastancima i konferencijama iz prve ruke čujem o problemima otočnih zajednica diljem Unije. Suprotno uvriježenom mišljenju, problemi su nam zajednički: izazovi otočnog življenja, problem veza s kopnom, izoliranost, manjak investicija, nedostupni socijalni servisi, starenje otočne populacije i odlazak mladog stanovništva. Ono što želim postići je promjena pojma „otočnosti“ - da ne bude više percipiran samo kao barijera koja predstavlja udaljenost od kopna, nego da postane faktor koji će se uvažavati prilikom donošenja zakona i dodjele sredstava. Mi ne možemo kopirati rješenja s drugih otoka, ali kad imate informaciju o tome kako se, recimo, Malta ili Irska uspješno nose sa svojim izazovima, možete dobiti ideju i posegnuti za nekim rješenjem koje vam se na prvu nije činilo izglednim.

Megawatt: Problematikom otoka bavite se od samog početka mandata u Europskoj uniji. Zašto ste se odlučili pozabaviti tom tematikom i kada očekujete da bi stanovnici hrvatskih otoka mogli osjetiti rezultate projekata poput Water Saving Challengea, kao i financijskih ulaganja koje ste amandmanom osigurali kroz proračun?

Rođen sam na otoku, a odrastao sam uz more. Otuda dolazi moj politički angažman oko malog ribolova, otočana i otoka. Stvoriti bolje uvjete života za one koji na otocima žive cijele godine, moj je primarni cilj. Za ostvarenje tog cilja potrebne su dvije važne promjene. Najprije treba promijeniti pristup EU-a otocima, o kojem dosta govori činjenica da u Europskom parlamentu, do osnivanja Međuskupine, nismo imali nijedno tijelo koje je skrbrilo o interesima europskih otoka. Ta institucionalna anomalija rezultat je političke anomalije koja otoke nije prepoznavala kao cjelinu čije posebnosti treba posebno tretirati. Međuskupina je popunila institucionalnu prazninu u Europskom parlamentu, dok je Rezolucija o posebnoj situaciji otoka na dobrom putu da ispravi i onu političku.

Druga promjena se mora dogoditi na našim otocima. Korštenje rezultata WaSaC-a ili europskih sredstava, ne može

biti stvar prisile. Tu odluku moraju donijeti lokalne zajednice. Optimist sam u tom pogledu. Vis, Lastovo i Krk samo su neki od primjera da postoji spremnost na suradnju i iskorak od politike „ne može se“ prema „može se“. Onima koji vjeruju da mogu, drage volje stojim na raspolaganju.

Megawatt: Očekujete li da se neki od tih projekata prošire i na kopno tako pomognu brzem ostvarenju energetske neovisnosti Hrvatske?

Trenutno sam prvenstveno fokusiran na otoke, ali kao što je slučaj i s Water Saving Challenge projektom, dobra rješenja mogu se preuzeti i u kopnenim zajednicama, dapače. Dobri projekti i dobre ideje nemaju copyright i želim da i kopnene zajednice u otocima vide inspiraciju. To je, uostalom, i jedna od temeljnih ideja koncepta pametnih otoka.

Megawatt: Kako općenito gledate na energetske politike ove vlade i koliko Hrvatska zaostaje za europskim trendovima kada su u pitanju energetske projekti i okretanje obnovljivim izvorima energije?

Hrvatska je po europskoj strategiji 2020. imala cilj povećati udio električne energije iz obnovljivih izvora na 20% i taj cilj smo već sada, tri godine prije roka, ostvarili. To je svakako dobra vijest, no taj cilj nismo ostvarili kao rezultat razvijene strategije i promišljene politike, već različitih privatnih inicijativa koje su prepoznale priliku. Hrvatska ima iznimno visoki udio proizvodnje energije iz hidroelektrana, 19. je članica po kapacitetu vjetroelektrana, ali na samom začelju po kapacitetu fotonaponskih ćelija. Kada bi država imala strategiju i branila je dosljednom politikom, onda bismo razmjerno brzo sustigli i Švedsku koja se može pohvaliti time što više od polovice svoje proizvodnje energije dobiva iz obnovljivih izvora. Ukratko, ne stojimo loše u europskim okvirima, ali ostaje snažan dojam da možemo puno više i da propuštamo makar optimalno koristiti potencijale koje nesumnjivo imamo.

Radni posjet Kornatima 2015. godine koji je zastupnik Picula organizirao da bi predsjednicu Međuskupine za mora, rijeke, otoke i priobalna područja Gesine Meissner i druge predstavnike upoznao sa situacijom na hrvatskim otocima